

Пікуль Валентин Савович

Біографія

ПІКУЛЬ Валентин Савович (13.07.1928, Ленінград — 17.07.1990, Рига). Батько — інженер-корабельщик, у війну добровольцем пішов в морську піхоту і загинув під Сталінградом. У 13 років втік з Архангельська, куди евакуювалися рідні, в школу юнг на Соловки, про що пізніше, вже в 1974 році розповів в автобіографічній повісті "Хлопчики з бантиками". В 1943 році став служити на ескадреному міноносці "Грозний". Брав участь у конвоюванні союзних караванів. У 1945 році перед сходженням на берег штурман Горбунов видав майбутньому письменникові наступну характеристику: "Юнга В. С. Пікуль здатний на вчинення необдуманих вчинків". Після війни вступив до Ленінградське підготовче військово-морське училище, звідки через три навчальні чверті був відрахований за неуспішність. Колишнього юнгом почала затягувати ленінградська богемне середовище. У 1946 році Пікуль задумав свій перший роман з претензійною назвою "Курс на сонце". Через два роки під майбутню книгу він навіть отримав у журналі "Зірка" за протекцією Юрія Германа аванс. Але роман не вийшов. У журналі Пікулю багато напортила редактор маршаковської школи Любарська. Вона так відредагувала рукопис Пікуля, що в ній мало що залишилося від автора. На цю невдачу наклалася ще й сімейна драма. Теща довбала, що здатна прогодувати дочку, внучку, себе, але не зятя. Знищивши всі рукописні екземпляри "Курсу...", Пікуль взявся за інший роман. "Океанський патруль", присвячений війні, вийшов лише у 1954 році. Ця книга потім ще двічі перевидавалася (1957 і 1961 роках), але Пікуль пізніше всіляко відхрещувався від неї, кажучи, що ось приклад того, як не треба писати романи. В кінці 1950-х років у життя Пікуля увірвалася нова жінка — Вероніка, яка стала його дороговказною зіркою. У 1961 році Пікуль видав перший історичний роман "Баязет", який воскрешає історію оборони Баязетської фортеці під час російсько-турецької війни 1877 — 1878 років. Згодом Пікуль, зрозумівши, що всю історію охопити неможливо, вирішив на якийсь час обмежити себе в основному XVIII століттям, обравши точкою відліку смерть Петра I в 1725 році, і дійшовши до подій 1825 року. Поступово склалося кілька томів про 18-му столітті. До цього циклу ввійшли романи "Пером і шпагою", "Слово і діло". А завершує серію роман "Фаворит" (1984). Втім, потім з'явилися й інші цикли (наприклад, про російсько-японській війні, що складається з романів "Багатство" (1977), "Три віку Окини-сан" (1981), "Крейсера" (1985) і "Каторга" (1987). Кращою книгою письменника став роман "Реквієм каравану PQ-17" (1973). Публікація в 1979 році в журналі "Наш сучасник" (№№ 4 — 7) роману "У останньої межі" викликала не просто запеклі суперечки. Серед тих, хто не прийняв роман, були не тільки ліберали. Валентин Курбатов 24 липня 1979 року писав Ст. Астаф'єву: "Вчора закінчив читання пікулевського "Распутіна" і зі злістю думаю, що журнал дуже забруднив себе цією публікацією, тому що такий "распутинской" літератури в Росії ще не бачили і в самі німі і ганебні часи. І російське слово ніколи не

було в такому занедбаному стані, і вже, звичайно, російська історія ще не виставлялася на таку ганьбу... Тепер вже й у вбиральнях ніби охайнішим пишуть" ("Хрест нескінченний". Іркутськ, 2002). Юрій Нагібін в знак протесту після публікації роману вийшов з редколегії журналу "Наш сучасник". Сам же Пікуль вважав, що його багато в чому підставив главред С. Вікулов. У письменника в той час помирала дружина, він був у страшній депресії, а Вікулов взяв та витягнув без відома автора з рукопису і опублікував в журналі тільки одну лінію. У повному вигляді роман під назвою "Нечиста сила" вперше вийшов лише наприкінці перебудови. Втім, секвестри переслідували письменника мало не все життя. Наприклад, у першому виданні роману "Фоворит" (Л.: Леніздат) з 75 авторських аркушів редактори, цензори залишили лише 63. "Викинули всю польську лінію, бо якраз в цей час була "заваруха" у Польщі, — говорив Пікуль в 1988 році, — прибрали лінію "гайдамаччини", відшукавши в ній натяки на бандерівський рух, вилучили всю лінію княгині Дашкової, бо мої оцінки цієї жінки ніяк не збігалися з думками рецензентів <...> Видавництво відсікло від роману навіть цілу частину, заключну, де розповідалося про те, що було після смерті князя Потьомкіна-Таврійського" ("Книжное обозрение", 1988, 1 січня). В кінці 1980-х років пікуль випустив роман "Честь маю", присвячений російській контррозвідці початку 20 століття. Як зізнавався письменник в інтерв'ю С. Журавльову, "роман мій — військово-політичний. І хоча головна діюча особа його — розвідник, так би мовити, обранець долі, особистість сильна, з дуже розвиненим інтелектом, з колосальною інтуїцією, я все ж намагався йти від детективних прийомів. Головне для мене було розгорнути біографію людини на тлі кризових ситуацій кінця XIX — початку XX століття, спричинили за собою першу світову війну і революцію в Росії" ("Наш сучасник", 1989, № 2). Лауреат Держпремії Росії (1988). З 1963 року жив у Ризі.